

dr. Samec. Vpeljana je bila ta knjižica s podobami v naše šole leta 1873. — zdaj ni ne sledú ne tirú o njej, izginila je, kakor da bi jo bila slana vzela. Tudi „Rastlinstvo“, katero je Matica izdala, je bilo v spodnji gimnaziji uže vpeljano, — a sedaj uže ni več ne duha ne sluha o podučevanju rastlinstva v slovenskem jeziku.

Dokler nimamo po deželni postavi vpeljana slovenskega jezika v šolah, so vse naše slovenske šolske knjige le provizoričen aparat. In prav ta provizoričnost naklada Matici dolžnost previdni biti o izdavanju šolskih knjig vzlasti takih, katerih tisk podražijo podobe in katere niso take, da bi jih družbeniki Matičini zadovoljno sprejeli.

Mnogokrat je kranjski deželni zbor snoval deželno postavo o tem, katerim šolskim predmetom naj rabi slovenski, katerim nemški jezik, al žalibog, dosihmal zmerom brez vspeha; če je v zboru bila večina ravnopravnosti nasprotna, pokopala je ta večina načrt postave, — če pa je po večini narodne stranke obveljala postava, zavrgla jo je vlada, v teku 20 let le dvakrat narodom pravična: malo časa pod ministerstvom Hohenwartovim in zdaj pod ministerstvom Taaffeovim.

O poštnih hranilnicah.

„Poštne hranilnice — kaj pa je to?“ bo morda prašal marsikateri naših bralcev, ki res o takih hranilnicah še nič ni slišal. Naj mu toraj najprej ob kratkem povemo, kaj so poštne hranilnice.

Kaj je hranilnica sploh, to uže vsak vé, namreč zavod, kjer se denar na varne obresti nalaga. Takih zavodov je po deželah več, a so povsod le na mestu, to je, kdor hoče denar shraniti, ga mora tje poslati ali nesti in ravno tako, če ga hoče ven vzeti, mora sam po nj priti ali poslati.

Poštna hranilnica pa je vse bolj priložna ljudem. To je namreč naprava, da moreš na vsaki pošti, ki je za to pooblaščen, vložiti svoj denar in to celó v tako majhnem znesku, da ga navadna hranilnica ne sprejme. Za vloženi znesek dobiš potrdilni list, za katerega potem dobiš svoj denar z obresti vred lahko pri vsaki pošti nazaj, ne le pri tisti, pri kateri si ga naložil; ravno tako k prej naloženemu denarju lahko na vsaki pošti zopet priložiš in potegneš svoj denar, kedar koli in pri kateri koli taki pošti hočeš, z določenimi obrestmi vred. Ni treba ne dolgih potov, ne posebnih dni, svojo reč opraviš lahko na pošti o njenih navadnih urah.

„To je pa kaj čisto novega“ — bo morda zopet kdo oglašil se.

Ne, prijatelj, stara reč ta pač ni, vendar je uže nekoliko let, kar se je ta naprava po drugih deželah uže vpeljala in se tako dobro obnaša, da jo tudi naša vlada misli prav kmalu vpeljati in se dotični načrti uže v ministerstvu nadrobno pretresajo, da bodo morda še letos podani državni zbornici v razpravo. Sprožena je bila ta zadeva uže v zbornici poslancev in vlada je obljubila predložiti posebno postavo.

Poštne hranilnice so napravili najprej Angleži in to uže leta 1861. Leto prej je bilo tam 638 privatnih hranilnic; ob koncu 1876. leta pa je bilo poleg teh uže 5448 poštnih hranilnic, ki so se jako prikupile posebno manj premožnim stanovom, rokodelcem, obrtnikom, uradnikom itd. Promet je bil ob malih vlogah vendar skoro neizmerno velik.

V Belgiji so poštne hranilnice napravljene od l. 1870. Leta 1876. so se ustanovile tudi na Laškem in Nizozemskem. Francoska je poprijela se jih letos domá in celó v Algirji (Afriki). Še celó Japonci v

Aziji so po izgledu Angležev napravili take zavode. To je dovolj dokaza, kako dobrodejne so take hranilnice posebno za „manjše“ ljudi.

Po teh kratkih zgodovinskih črticah vrnimo se nazaj k namenu poštnih hranilnic. Glavni namen njihov je, spodbujati prebivalce k varčnosti in dajati jim vsaki čas in na vsakem kraji priliko, hraniti svoje pridobljene krajcarje varno pod poroštvom države in nakladati jih na zmerne obresti. Privatnim in deželnim hranilnicam ne bodo hodile v škodo, ker se preveliki zneski ne bodo sprejemali in večji kapitalisti tudi ne bodo marali nakladati denarja na nižje obresti, nego jih pri onih dobé. Tako bodo ti ostali pri svojih hranilnicah, kjer morejo više zneske na boljše obresti naložiti, bornejši ljudje bodo pa svoje krajcarje, groše in goldinarje dajali poštnim hranilnicam, kjer bodo ne le dobro hranjeni, marveč tudi primerne obresti nesli. To bo dobrota, kakor smo uže rekli, posebno za manj premožne delavne stanovce, za kmeta, za rokodelca, za uradnika, za delavca — sploh za človeka, ki si ne more vsak dan prihraniti goldinarja, marveč le par krajcarjev, katerih mu tudi ni treba daleč nositi, ampak jih lahko hrani v svojem kraji, na bližnji pošti in jih potem tudi lahko potegne, če gre prav daleč od tam.

Se ve, da bo potem treba tudi pošte, kjer se morejo vlagati in jemati denarji, tako razdeliti po deželi, da bo ljudem vstreženo. To ne bo pretežko, vsaj so nam druge dežele izgled. Kar je do zdaj slišati, mislijo poštne hranilnice osnovati le polagoma, zdaj tu, potem tam, kakor bo kazalo. Vso reč ima v rokah trgovinsko ministerstvo, v čegar področje spada, in to želi si pridržati prosto roko posebno o tem, kako naložiti vloženi denar in koliko dajati obresti od njega. Visoke obresti vsaj skonca ne bodo, morda ne več ko po 3 od sto; vendar je to tudi velika dobrota, če človek more svoj prihranjeni krajcar vsak dan sproti naložiti na obresti in mu ni treba čakati, da spravi večji znesek skup ter ga potem daleč poslati ali nesti mora. Ravno tako ga v nagli sili brž nazaj dobi brez dolgih potov in povsod, kjer je kaka poštna hranilnica. S tem se skoro poravná razloček med obresti, ki bi jih pri kaki drugi hranilnici dobil.

Vse to pač kaže, da Avstrija zopet daleč naprej skoči, ako osnuje poštne hranilnice. Državni zbor bo postavo gotovo nadrobno pretresal in našim razmeram pristojno vredjeno rado voljno sprejel. Slišali smo, da bo prav kmalu prišla na vrsto, in kedar bo, bomo svojim bralcem uže še več povedali o nji.

Naši dopisi.

V Gorici 7. avgusta. — Groza nas je obšla pretekli torek (2. t. m.), ko se je bila kakor blisk raznesla novica o umoru in samomoru na tržaški cesti poleg Velikih Rój, $\frac{3}{4}$ ure od tukaj. Čevljar Anton Faganelj iz Mirna je Franciko Komelovo, katera mu je bila po 2-3 letih ljubezen odpovedala, z velikim nožem na več mestih tako prebodel, da je čez kako četrto ure dušo izdihnila; potem je samega sebe z istim nožem tudi na raznih mestih tako nevarno ranil, da je 2 uri pozneje umrl. Ležala sta oba poleg ceste z nogami skoraj skup, dokler ni došla komisija. Prišla je bila nesrečna deklina z 2 tovarišicama okoli 7. ure zjutraj iz Stračic, kjer je v ondašnji fabriki po noči delala, kar zagleda na omenjenem mestu Faganela, ki jo — povrnivši jej molitvene bukve, katere mu je bila prejšnji čas ona podarila — zdajci zgrabi za vrat in grozovito dejanje izvrši. Uni dve deklini ste zbežali. Ne daleč od strašnega prizora je bil Mirenski gospod župnik, ki se je peljal v mesto. Ko izve, kaj se je